

Europadag 'Investeren in Europa: luxe of noodzaak?'

Verslag van 15 december 2010



Felix Meritis, Foto Maarten van Haaff

Op 15 december organiseerden SICA en het Cultureel ContactPunt de jaarlijkse Europadag. Deze editie stond in het teken van de vraag: 'Investeren in Europa: luxe of noodzaak?'. Meer dan 150 deelnemers en sprekers bogen zich over deze vraag tijdens een plenaire discussie en vier workshops, met als doel de culturele sector een beter inzicht te geven van de mogelijkheden en uitdagingen van Europese samenwerking.

Na de workshops konden de deelnemers van de Europadag zich verdiepen in Europese (netwerk)organisaties en fondsen tijdens de informatiemarkt. Cultuurproducenten en andere geïnteresseerden kregen hiermee de kans om de voor hun project relevante personen en organisaties aan te spreken. Op de markt waren onder andere aanwezig Culture Action Europe, Cultureel ContactPunt, EACEA, Erfgoed Nederland, Fonds Podiumkunsten, EUNIC, Europa Decentraal, Europa Nostra, European Cultural Foundation, Europees Platform, MEDIA Desk NL.

De middag werd afgesloten door een artistieke bijdrage van muzikant/ theatermaker **Tjerk Ridder**. Hij trad op met zijn voorstelling '[Trekhaak Gezocht](#)' - een Europese roadmovie. Hij reisde afgelopen jaar door Europa met een caravan, maar zonder auto. Tjerk lifte van Utrecht naar Istanbul en vertaalde zijn verhaal van Europese verbinding in een inspirerende theatervoorstelling.



Tjerk Ridder, Trekhaak Gezocht

Culturele kracht in een bredere context

Het openingswoord werd verzorgd door **András Bozóki** (oud-minister van Cultuur van Hongarije en momenteel werkzaam als professor politicologie aan de Central European University CEU). Hierna modereerde **Tijn Sadée** (correspondent in Brussel voor NOS radio en Wereldomroep) de podiumdiscussie met **András Bozóki**, **Ilona Kish** (Culture Action Europe), **Carla Delfos** (ELIA - European League of Institutes of the Arts) en **Hedwig Fijen** (Manifesta).

"Europa raakt langzaam achterop in de wereld en denkt het verlies aan politieke invloed te kunnen compenseren met cultuur. Maar de gedachte dat 'onze' cultuur meer te bieden heeft dan die uit andere delen van de wereld, gaat uit van een vals gevoel van superioriteit", aldus András Bozóki, voormalig minister van Cultuur in Hongarije. Hij hield een ferm pleidooi voor internationale culturele uitwisseling. Wat hem betreft gaat dat ook niet alleen over culturele activiteiten die de smaak van de bovenlaag in een samenleving bevestigt, maar over zoveel mogelijk verschillende vormen van cultuur voor een uiteenlopende publieksgroepen.



sica dutch centre
for international
cultural activities



Onderwijs en Cultuur
Cultureel ContactPunt

Nationale cultuur is beperkt

Cultuur heeft zeker een rol bij het bevorderen van de samenhang in Europa, maar dan gaat het niet over de cultuur die nationale overheden willen promoten. Bozóki: “De angst voor identiteitsverlies heeft geleid tot de reflex om een nationale cultuur scherper aan te zetten. Nationale cultuur is echter een fictie.” De rol van staten verandert en cultuur gaat over meer dan competitie en status. Hierdoor zijn nationale overheden geen vanzelfsprekende organisatoren van het culturele verkeer. “Niet-gouvernementele organisaties zijn veel beter uitgerust voor culturele uitwisseling”, stelde Bozóki. Een ‘Dutch Week’ in Hongarije of Hongaars seizoen in China levert in zijn ogen niet zoveel op. Zijn voorkeur gaat uit naar culturele activiteiten die gericht zijn op samenwerking en onderling begrip. Ga uit van de kracht van cultuur en niet van het gewenste imago van de staat.



András Bozóki, Foto Maarten van Haaff

Bredere rol cultuur

Wat zou de rol van Europa ten aanzien van cultuur moeten zijn? Europese samenwerking is een vorm van culturele uitwisseling. Bozóki: “Het verwerven van het *acquis communautaire* in de aanloop naar de Hongaarse toetreding tot de EU was al een culturele ervaring op zich”. Inmiddels is de glans van dat begerenswaardige lidmaatschap er wel een beetje af. De cultuursector weet niet altijd even goed wat het mag verwachten van ‘Brussel’, behalve ingewikkelde procedures, lastige formulieren en een budget dat in geen verhouding staat tot de cultuurbegrotingen van de meeste lidstaten zelf. Ilona Kish van Culture Action Europe had een heldere boodschap: “Het besef dat cultuur er toe doet staat onder druk. Als culturele instellingen werkelijk een rol van betekenis willen spelen, zullen ze allianties moeten smeden buiten de vertrouwde kaders van de eigen sector”.

2

Culture Action Europe pleit voor een betere toegankelijkheid van Europese programma's voor artistieke activiteiten met een sociale of economische impact. Kish: “De omschrijving van ‘wet weather service for tourists’, die een galerie in Wales ooit gebruikte in een aanvraag bij de Europese structuurfondsen, doet natuurlijk geen recht aan de werkelijke opdracht van deze organisatie”.



Podiumdiscussie, Foto Maarten van Haaff

Binnen en buiten Europa

Nieuwe verbindingen op andere terreinen leveren soms letterlijk meer speelruimte op, zoals Manifesta laat zien. Regio's die interesse hebben in deze biënnale voor hedendaagse kunst onderkennen het belang van culturele uitwisseling voor regionale ontwikkeling. Zij durven daar ook Europese structuurfondsen voor te gebruiken.

Regionale ontwikkelingen stimuleren in de uithoeken van Europa is meer dan alleen het aanleggen van snelwegen met geld vanuit Brussel. Je zult ook verbindingen tussen men-

sen moeten creëren. Hedwig Fijen, directeur van Manifesta, zou dat graag verder doortrekken naar de EU-relatie met Afrika en Azië, maar András Bozóki wees er op dat in Europa nog veel moet gebeuren voordat cultuur een volwaardige plek heeft in het politieke spectrum.



sica dutch centre
for international
cultural activities



Onderwijs en Cultuur

Cultureel ContactPunt

Carla Delfos, directeur van de European League of International Art schools (ELIA), wees tenslotte op het belang van internationale uitwisseling en participatie aan netwerken. De culturele sector moet in Europa met één stem spreken om echt invloed uit te kunnen oefenen. Bovendien helpen internationale contacten de eigen organisatie scherp te houden en op een hoger plan te brengen.

Meer foto's van de Europadag vindt u op onze [Flickr!](#)

Lees verder of klik hier voor impressies van de workshops:

[Netwerken in Europa](#)

[European X-factor](#)

['Hoe Europaproof is uw stad/ gemeente?'](#)

[Zet \(en houd\) je Europese project op de rit](#)



Workshop: Netwerken in Europa

De workshop over netwerken in Europa werd ingeleid en gemodereerd door **Sebastiaan den Bak**, beleidsmedewerker van [Neth-ER](#). Neth-ER is opgericht door Nederlandse veldorganisaties op de terreinen van onderwijs, onderzoek en innovatie. Het doel is om Nederlandse participatie aan de Europese programma's te vergroten.

Lobbyen

In zijn inleiding ging Den Bak met name in op het instrument van lobbyen en in het bijzonder hoe dat vorm krijgt in Brussel. Hij ging in op de volgende succesfactoren van een goede lobby:

- Maak een goede inschatting of je bij het juiste loket bent;
- Het belang van informeel lobbyen. Trek ruim de tijd uit voor de randprogrammering. De echte lobby gebeurt tijdens diners, lunches en borrels;
- De informele lobby wint aan kracht wanneer het belang van de gesprekspartner onder de aandacht wordt gebracht. Bij elk onderwerp is de bijdrage aan Europese integratie een cruciale succesfactor;
- Bij elke stap is een plan en een boodschap noodzakelijk. Elk contact vereist een goede voorbereiding, waarbij de kracht schuilt in de details;
- Bij het zoeken naar partners en bondgenoten is het belangrijk de culturele verschillen tussen mensen te onderkennen. Een Fin vraagt om een andere benadering dan een Italiaan;
- Bij de start van het lobbyen een goede analyse maken: waar 'de wandelgangen' zich precies bevinden, welke borrels er toe doen en welke niet.



Netwerken in Europa

Uit de discussie die volgde bleek dat voor de 42 aanwezige organisaties en individuen het geen nut heeft om afzonderlijk een lobby te starten in Brussel. Lobbyen voor een project is vrijwel kansloos en verkwisting van tijd en energie. Om succes te boeken moet een organisatie zich aansluiten bij bestaande netwerken van gelijksoortige organisaties. ELIA en Neth-ER zijn twee voorbeelden van organisaties waar de krachten zijn gebundeld om een effectieve lobby te realiseren in Brussel. Bij het zoeken naar netwerken die het beste passen is het van belang om te beginnen bij organisaties die dicht bij de eigen activiteiten actief zijn.

Duurzaam belang

Vanuit hun kennis en ervaring deelden de coreferenten hun expertise met de aanwezigen. **Pieter Zeeman** (Fonds Podiumkunsten) ging in op de ontstaansgeschiedenis en het nut van het internationale theaternetwerk IETM. **Jaap van Baasbank**, met Julidans lid van het IETM, illustreerde dit vervolgens met zijn ervaringen met het netwerk en gaf aan welk nut zijn lidmaatschap heeft gehad voor zijn organisatie. **Carla Delfos**, directeur van [ELIA](#), ging in op de mogelijkheden die haar netwerk te bieden heeft aan de leden en hoe ELIA opereert. **Jaap Heemsberg** van De Melkweg gaf een toelichting op het [Trans Europe Halles](#) netwerk, waarbij organisaties zijn aangesloten die industrieel erfgoed een multidisciplinaire kunstbestemming geven. Hij ging in het bijzonder in op het nut van lidmaatschap van een netwerk voor De Melkweg. Dit gaat verder dan het verzilveren van een subsidie voor een samenwerkingsproject. Het duurzame belang is gelegen in het leren van elkaars ervaringen door onder



meer uitwisseling van personeel. Daarnaast heeft het netwerk gezorgd voor een verrijking van het aanbod voor De Melkweg.

Hoe vind ik een netwerk?

Het tweede deel van de discussie was meer praktisch van aard en ging dieper in op hoe een organisatie het netwerk kan vinden dat het beste bij de organisatie past. Uitgangspunt bij deze zoektocht is het kunnen formuleren van datgene waar men naar op zoek is. Wanneer in twee zinnen onder woorden kan worden gebracht wat men zoekt, dan is de belangrijkste stap naar het vinden van een goed netwerk gezet. Een deelnemer wees er verder op dat er eerst (jaren) geïnvesteerd moet worden in netwerken en partners alvorens het iets oplevert. Voordat er gestart kan worden in een internationaal samenwerkingsproject is het van belang om de buitenlandse partner goed te kennen en te weten waar je op kunt rekenen. Indien dit niet duidelijk is, is het risico voor het falen van een samenwerkingsproject groot. Bij het zoeken naar buitenlandse partnerorganisaties kwamen drie praktische suggesties naar voren:

- Gebruik maken van de website voor [kunstvakonderwijs](#) en van de SICA website waar tal van [culturele netwerken](#) vermeld staan;
- Maak gebruik van Nederlandse ambassades in de wereld. De culturele afdelingen hebben doorgaans een goed netwerk van lokale organisaties;
- Afdeling cultuur van de Permanente Vertegenwoordiging in Brussel;
- Sectorinstituten zoals Muziekcentrum Nederland (MCN), Theater Instituut Nederland (TIN), Nederlands Architecteninstituut (NAi), etc.



Workshop: European X-factor



European X-factor

Zes ondernemende cultuurproducenten grepen op de Europadag de kans in vijf minuten hun projectplan aan een deskundige jury voor te leggen. De juryleden beoordeelden de plannen langs de lat van het Europese subsidieprogramma Cultuur en gaven gerichte feedback. Of de gepresenteerde ideeën de European X-factor hebben, bleek zeer de vraag. De experts herkenden weliswaar veel X-factor, maar vooral meer aanknopingspunten voor ondersteuning vanuit een ander (Europees) subsidieprogramma zoals het programma 'Europa voor de burger' of een publiek/ privaat nationaal fonds.

Ook het uitwerken van een meer commercieel businessmodel zou sommige projecten dichterbij realisatie kunnen brengen.

Als juryleden traden op: **Mirjam Zegers** (ArtEZ, jurylid bij het Programma Cultuur), **Olga Alexeeva** (grant officer European Cultural Foundation), **Christoph Jankowski** (CCP UK) en **Laurens Runderkamp** (SICA).

De European X-factor?

Het meest kansrijk voor een aanvraag bij het Programma Cultuur achtte de jury het project **FingerMarks** dat Karin van Paassen presenteerde. Dit is een Europees handschoenen project waarin design, kunst, ambacht en techniek samenvloeien. FingerMarks bestaat uit een reizende tentoonstelling, een educatief programma en een publicatie. Verschillende disciplines komen erin samen en kunstenaars, leerbewerkers, de textielindustrie en studenten inspireren elkaar om de handschoen op een experimentele wijze te benaderen. Het eerste project is al zeer succesvol afgerond in de Hongaarse stad Pécs (Culturele Hoofdstad van Europa in 2010). Met de uitvoering van het totaalproject is naar schatting 500.000 euro gemoeid en het loopt tot 2018. Meer informatie: www.rozemarijnucassen.nl/nl/nieuws/fingermarks/

6

Met het project **US Europeans** wil journalist/ fotograaf Bruno van den Elshout een sociale atlas van Europa realiseren. Hij is geïnspireerd door zijn vroegere school-Bosatlas en het kinderboekenweekgeschenk uit 1987 over de eigenaardigheden uit het dagelijks leven van kinderen in Europa. **US Europeans** moet resulteren in een publicatie van kaarten en infographics die de variëteit van sociale codes in de EU weergeven. De gegevens worden met behulp van sociale media (games) verzameld. Meer informatie is beschikbaar op www.photologix.nl

Menno Heling van EM-Cultuur pitchte het project **Plaatsen van Betekenis**, een Europees crossmediaal platform voor erfgoedpromotie. Het idee is een meertalige webreisgids, een routeplanner en apps voor mobiele hardware te produceren met plaatsen (locaties) die cultuurhistorisch van betekenis zijn. Heling heeft inmiddels 375.000 locaties geïdentificeerd en wil deze van *user generated content* gaan voorzien. Liefhebbers (amateurs-experts) gaan de beschrijvingen, verhalen en het (audio-)visueel materiaal hiervoor samenbrengen. Het Amsterdams Historisch Museum treedt als opdrachtgever van de tweejarige pilot op. Eind 2012 wordt eventuele verdere exploitatie bezien. Meer informatie: www.em-cultuur.nl/

Peter Bijl en muzikant/ theatermaker Tjerk Ridder vertrokken in 2010 liftend met gitaar, hond en caravan - maar zonder auto - langs drie Culturele Hoofdsteden 2010 vanuit Utrecht naar



sica dutch centre
for international
cultural activities



Onderwijs en Cultuur

Cultureel ContactPunt

Istanbul. De reis was een onderzoek naar cultuur, gastvrijheid en verbinding in Europa. Het project **Trekhaak Gezocht** haalde in alle 8 gepasseerde landen de nationale televisie, resulteerde in een muziektheatervoorstelling en talloze filmpjes. Geïnspireerd door de reis wil Trekhaak Gezocht dit project verdiepen, onder meer met een reizende theatervoorstelling door heel Europa en een nieuwe tocht langs Culturele Hoofdsteden 2011 Tallinn en Turku. Meer informatie: www.trekhaakgezocht.nl

Met het ontwikkelen van een **EU Talent Exchange** project wil Hilde Spille in samenwerking met Network Europe en IMMF (International Music Managers Forum) het uitwisselen van kennis door agenten, promotors en artist managers van popmuzikanten stimuleren om zo de internationale ambities in de popmuzieksector uit Centraal, Oost en Zuid-Europa een boost te geven. Dit is volgens haar hard nodig om een tegenwicht te bieden aan de oververtegenwoordiging van muziek uit de VS, Engeland en andere Noord- en West-Europese landen. Het project bestaat uit educatieve workshops en netwerkactiviteiten.

Couchsurfer Koen de Jong presenteerde de **Unity Express**, een trein die in 2012 meer dan duizend passagiers in een maand tijd over 16.000 km door 24 Europese landen moet gaan vervoeren. Deze treinbevolking vormt een mini-maatschappij bestaande uit Europeanen die elkaar inspireren in workshops, culturele projecten en gezamenlijke activiteiten. Gedurende stops in 14 steden organiseren zij discussies over diversiteit in Europa met de lokale bevolking. Het idee is ontstaan in de CouchSurfing community, een internationaal op internet gebaseerd gastvrijheidsnetwerk met ruim 2 miljoen leden. Leden kunnen andere leden vragen om een overnachting, en men kan aangeven of men een slaapplek ter beschikking heeft voor andere mensen. Het benodigde budget voor de Unity Express is geschat op 1,4 miljoen euro.



European X-factor

7

Programma Cultuur op hoofdlijnen

Het Programma Cultuur (2007-2013) stimuleert de ontwikkeling van culturele samenwerking in Europa. Innovatieve projecten met een uitgesproken Europees karakter en representatief voor het huidige culturele aanbod kunnen in aanmerking komen voor ondersteuning. Aanvragers zijn culturele organisaties, overheden, universiteiten en commerciële organisaties met als hoofdtak het organiseren van culturele activiteiten. Voorwaarde is dat het project publieksactiviteiten bevat en geen winstogmerk heeft. Het programma staat open voor aanvragers uit de 27 EU-lidstaten, Noorwegen, Liechtenstein en IJsland (Europese Economische Ruimte), Kroatië, Turkije, de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië en Montenegro (kandidaat-lidstaten), Servië en vanaf 2011 ook Bosnië-Herzegovina.

Het Programma Cultuur bevat verschillende onderdelen en ondersteunt samenwerkingsprojecten en organisaties. Alle mogelijkheden en voorwaarden staan vermeld in een uitgebreide meerjarige programmagids (download de pdf [hier](#), Engelse versie mei 2010). In de meerjarige kalender zijn de deadlines voor het indienen van aanvragen tot en met 2013 te vinden. Het Cultureel ContactPunt heeft een eenvoudig stappenplan opgesteld (download de [pdf](#)) met een beknopt overzicht van de onderdelen en de voorwaarden voor een succesvolle aanvraag.

Doelstellingen

De juryleden waren zeer enthousiast over de innovatieve, creatieve ideeën van de pitchers. Het bleek wel lastig te voldoen aan de algemene doelstellingen van het Programma Cultuur -



sica dutch centre
for international
cultural activities



Onderwijs en Cultuur

Cultureel ContactPunt

uiteeraard een eerste vereiste om voor deze subsidie in aanmerking te komen. De drie hoofdoelstellingen zijn:

- Promotie van de transnationale mobiliteit van personen in Europa die actief zijn in de culturele sector;
- Ondersteuning van de transnationale uitwisseling van culturele en artistieke werken en producten in Europa;
- Het bevorderen van de interculturele dialoog.

Duur van een project

Een ander terugkerend punt van zorg was de definitie van een project. Sommige plannen leken meer de ontwikkeling en implementatie van een dienst of product te zijn. De looptijd van een project is in het Programma Cultuur gedefinieerd als maximaal 24 maanden voor een kortlopend project en maximaal vijf jaar voor een meerjarige samenwerking.

Financiering

Goed begroten is een belangrijk onderdeel van de aanvraag. Vergeet niet dat de ondersteuning vanuit de EU nooit meer kan zijn dan 50% van het budget. Bovendien is het Programma Cultuur bedoeld voor 'grotere' projecten van minimaal 100.000 euro. Aan het eind van de rit mag er geen winst overblijven, tenzij die helemaal wordt geïnvesteerd in een vervolgtraject van het project.

Samenwerking

Het kaderprogramma Cultuur ondersteunt projecten in alle kunstdisciplines (behalve film) waarin organisaties uit tenminste drie Europese landen samenwerken. Het vinden van goede partners (meestal eerder organisaties met enige slagkracht dan individuen) is daarom van cruciaal belang.



Workshop: 'Hoe Europaproof is uw stad/ gemeente?'

Helemaal bovenin het gebouw stond de workshop 'Hoe Europaproof is uw stad/ gemeente?' op het programma. **Hanneke ter Veer**, **Erik van Weert** ([ERAC](#)) en **Huibert Crijns** (strategisch adviseur voor de gemeente 's-Hertogenbosch) boden de 15 deelnemers een inzicht van waar een gemeente of stad aan moet denken bij het binnenhalen van Europese financiering.



Hoe Europaproof is uw stad/gemeente?

ERAC

ERAC (European and Regional Affairs Consultants) ondersteunt spelers in de publieke sector bij projectontwikkeling, de financiering en het management hiervan.

Meer specifiek wordt ERAC door (semi-)overheden ingezet voor projecten die de economische ontwikkeling van een bepaalde regio versterken. De dienstverlening van ERAC berust goeddeels op drie pijlers: regionale ontwikkeling, subsidies en projecten en ten slotte Europa. ERAC levert bovendien thema-inhoudelijke kennis vanuit de volgende velden: arbeid, kennis en innovatie, internationalisatie, stedelijke ontwikkeling, duurzaamheid en landelijke groei.

Europaproof/-wise

Leidend voor de uiteenzetting van ERAC was de nulmeting [Europaproof/-wise](#). Deze meting brengt in kaart of en in hoeverre een gemeente de Europese mogelijkheden kent en benut op gebied van subsidies, netwerken en wet- en regelgeving. Hanneke ter Veer begon met een uiteenzetting van de methode van de nulmeting, waar deze toe dient en hoe gemeenten verder kunnen werken met het resultaat. ERAC kan bijvoorbeeld trainingen aanbieden aan gemeenten die lager scoren dan ze ambiëren. Opvallend is dat grotere gemeenten over het algemeen zekerder van hun zaak zijn en dus minder vaak een nulmeting aanvragen. Zij ging hierna nog kort in op het Europees cultuurbeleid en Europese financieringsmogelijkheden, waaronder ook enkele nieuwe instrumenten.

Inspelen op trends

Haar collega Erik van Weert sprak hierna over hoe te anticiperen op hedendaagse trends: de kunst is om het verhaal van je project te koppelen aan duurzaamheid, onderwijs, innovatie, werkgelegenheid etc. Kortom, elementen die passen binnen het kader van de EU2020-strategie. Belangrijk is aan te geven wat de ambities zijn. De ERAC-landkaart en het bijbehorende kompas kunnen helpen bij het in kaart brengen van welke ambities en effecten je voor ogen hebt en wie of wat daarvoor nodig is. Van Weert benadrukte voorts dat regionale overheden hun creativiteit moeten benutten om aan te tonen wat de toegevoegde waarde van hun project is. Het gaat niet alleen om financiering en het bekijken van allerlei subsidiemogelijkheden op zich; dit is slechts één van de vele aspecten waar men aan moet denken.

Europese subsidie

Huibert Crijns illustreerde het verhaal van ERAC met zijn ervaringen bij de gemeente 's-Hertogenbosch. Deze gemeente heeft Europese subsidie ontvangen voor een restauratieproject van de [Vestingwerken](#). Dit project gaat echter verder dan slechts het restaureren van de muren: het is tegelijkertijd een proces van revitalisering, vernieuwing en behoud van erfgoed. Het ontwikkelingsplan heeft namelijk de volgende doelstellingen: technisch behoud en



restauratie; geschiedenis zichtbaar maken; impuls geven aan cultuurtoerisme; eigentijdse toevoegingen van hoge architectonische kwaliteit; restauratie als drager voor stedelijke vernieuwing; brede samenwerking aangaan.

Eigenheid van cultuur

Het Bossche project kwam veel in contact met de Europese realiteit, bijvoorbeeld door het uitnodigen van buitenlandse expertise en enkele conflictsituaties met Europese wet- en regelgeving. Deze Europese verbanden bieden je een netwerk en het is gewoonweg essentieel om die op te zoeken; de mogelijkheden daartoe zijn talrijk. Huibert Crijns adviseert daarom ook om je niet exclusief te richten op je eigen harde kern, maar om ook andere doelgroepen en verschillende activiteiten op te zoeken. De hefboomwerking die hiervan uitgaat is ontzettend belangrijk bij het ontwikkelen en managen van je project. Ten slotte sloot hij zich aan bij de woorden van Erik van Weert: kijk naar de eigenheid van cultuur. Het is niet allemaal te vangen in de harde cijfers van financiering!



Workshop: Zet (en houd) je Europese project op de rit



Europees projectmanagement

Tijdens de workshop over Europees projectmanagement namen 35 deelnemers - in bezit of op zoek van een felbegeerde Europese cultuursubsidie - deel aan rondetafel discussies en deelden zij hun ervaringen, tips en valkuilen bij de realisatie van hun projecten met vier experts.

Voorafgaand aan de gesprekken verzorgde elke expert een beknopte inleiding op het betreffende onderwerp. Zo wierp **Marc-Hector Vanderhaegen** van de Europese Commissie een blik vooruit op het nieuwe subsidieprogramma 2014-2010.

Renée Kistemaker van het Amsterdams Historisch Museum vertelde meer over de Europese dimensie van een samenwerkingsproject en hoe je het best ervoor kunt zorgen dat je project duurzaam is. **Yasmine Ostendorf** deelde haar ervaringen over relatiemanagement in een Europees project en **Katharina Riediger** van het Uitvoerend Agentschap EACEA vertelde over hoe het best om te gaan met de Europese Commissie.

Hier volgen een aantal van de belangrijkste tips die tijdens deze workshop over tafel gingen:

Vorbereiding en uitvoering project

Katharina Riediger, projectmanager van het Uitvoerend Agentschap EACEA, gaf een toelichting op hoe het agentschap werkt en welke werkwijzen op prijs worden gesteld. Elke projectmanager heeft ca. 60 projecten in beheer. Zij zien vooral toe op uitvoering van het project en de verantwoording, opdat deze past binnen de juridische kaders van de Europese commissie. Verder gaf Katharina Riediger een paar algemene tips voor het voorbereiden van een subsidieaanvraag en het uitvoeren van het project:

- Start ver vooruit met organiseren van het project en het verzamelen van alle informatie;
- Zorg ervoor dat het plan met de begroting coherent zijn en op elkaar afgestemd;
- Laat de aanvraag lezen door een buitenstaander;
- Vergeet niet alle bijlagen mee te sturen en stuur de aanvraag niet op het laatste moment;
- Tijdens de projectuitvoering kunnen afwijkingen ontstaan ten opzichte van het oorspronkelijke goedgekeurde plan. Licht je projectmanager bij het agentschap altijd vooraf in over eventuele afwijkingen en vraag toestemming voor wijzigingen in planning en budget. Na schriftelijke goedkeuring kan je pas afwijken, zonder het subsidiebedrag in gevaar te brengen;
- Begin 'klein', met een tweejarig project;



Europees projectmanagement



sica dutch centre
for international
cultural activities



Onderwijs en Cultuur
Cultureel ContactPunt

- Organiseer de boekhouding volgens de formats van het EACEA; dit scheelt je veel werk bij de afhandeling.

Relatiemanagement



Europees projectmanagement

Yasmine Ostendorf van Trans Artists is coördinator voor het Europees Project On AiR. Bij het project werken 18 residencies in 15 Europese landen samen. Na de ervaringen van de aanvraag en de eerste 8 maanden van het samenwerkingsproject kon Yasmine de deelnemers volgende tips mee op weg geven:

- Werk samen met partners die je door en door kunt vertrouwen;
 - Verdeel de verantwoordelijkheden over de verschillende partners;
 - Ga nooit voor het minimum aantal van partners (3);
- Maak extra contracten met je partners bovenop de mandaatverklaring die alle partners moeten tekenen;
 - Zorg voor een systeem waarin iedereen gelijktijdig van de deadlines op de hoogte wordt gehouden;
 - Cofinanciering is belangrijk; verantwoordelijkheid ligt bij de coördinator, dus zoveel mogelijk risicoverspreiding tussen partners;
 - Als coördinator moet je altijd de originelen bonnen houden of vragen – belangrijk voor de afrekening/verantwoording met de EU;
 - Geef altijd respons op de e-mails en let op de deadlines;
 - Goede communicatie met de EACEA is belangrijk – op de hoogte houden van veranderingen en transparantie uitstralen;
 - De gehele procedure archiveren;
 - Neem de beslissingen niet zelf als coördinator maar betrek je partners erbij; dit om het wij-gevoel te creëren met de partners. Dit kan ook door verantwoordelijkheden over te dragen aan je partners, leren van de expertise van de partners en hun belonen.
 - Onderschat de cultuurverschillen in Europa niet.

12

Duurzaam en Europees

Reneé Kistemaker van het Amsterdam Historisch Museum is projectleider geweest van het Europees samenwerkingsproject 'Entrepreneurial Cultures in European Cities'. Dit was een onderzoek in zeven Europese steden naar de betekenis van de middenstand voor een nieuw Europees burgerschap. Het begon met een idee op papier te zetten en te versturen naar verschillende musea. Binnen een maand kwam er respons vanuit acht landen. Het project werd gerealiseerd met een budget van 300.000 euro waarvan de helft werd gesubsidieerd door de Europese Unie. In het project werd samengewerkt met klein- en middenbedrijven in acht verschillende landen en het werd afgesloten met een reizende tentoonstelling. Bijzonder duurzaam werd het project door de uitwisselingsprogramma's en stagemogelijkheden van jonge medewerkers in diverse musea in Europa. Hierdoor werden belangrijke contacten gelegd voor verdere samenwerking, ook na het Europese project. De Europese dimensie zat in het overkoepelende thema en de nauwe samenwerking tussen musea en gemeenten.



sica dutch centre
for international
cultural activities



Onderwijs en Cultuur
Cultureel ContactPunt

Hoe nu verder na 2013?

Over deze vraag bogen de deelnemers zich aan de tafel van Marc-Hector Vanderhaegen van de Europese Commissie. Men was vooral benieuwd te horen wat de Commissie voor plannen heeft en hoe het nieuwe programma tot stand komt. Marc-Hector Vanderhaegen legde uit dat er momenteel wordt gewerkt aan een nieuw Cultuurprogramma voor de periode 2014-2020. Wat de toekomst zal brengen is nog niet duidelijk; het is al wel bekend dat alle toekomstige programma's moeten bewijzen dat ze bijdragen aan de EU-doelstellingen voor 2020.



Europees projectmanagement

De online consultatie voor het nieuwe programma is op 15 december afgesloten en de Europese Commissie maakt nu een voorstel, plan en budget. Op 15 en 16 februari vindt in Brussel een openbare conferentie over het nieuwe programma plaats, waarvoor cultuurprofessionals en stakeholders zijn uitgenodigd. Het Europees Parlement en de Europese Raad moeten toestemmen met het uiteindelijke plan. De definitieve beslissing wordt vrij laat verwacht, waarschijnlijk eind 2013. Belangrijk voor de culturele sector in aanloop voor het nieuwe programma is het verzamelen van statistisch materiaal over de economische impact van cultuur. Het hefboomeffect van cultuur is enorm, maar het is lastig dit te berekenen.

